

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพจิตได้ เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของสังคมไทย ดังจะ เห็นได้จาก จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคจิตและภาวะแปรปรวนทางจิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ทำให้ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะ เป็นการสูญเสียทั้งทรัพยากรบุคคลและต้องสิ้น เปลืองงบประมาณในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย เป็นจำนวนมากขึ้นทุกปีด้วย ดังนั้นกองสุขภาพจิตซึ่ง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องสุขภาพจิตของประชาชน จึงต้อง เร่งดำเนินการทั้งด้านการให้บริการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ป่วยจิต เวช และการพัฒนาการสื่อสาร เพื่อให้ความรู้สุขภาพจิตแก่ประชาชน ทั่วไป เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิตมิให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนให้ดีขึ้นด้วย

กองสุขภาพจิตได้ริ เริ่มจัดทำสื่อภาพพลิกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขได้นำไปทดลองใช้ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนที่มาใช้บริการในสถานพยาบาล เพราะ เห็นว่าการให้ความรู้สุขภาพจิตในสถานพยาบาลจะได้ผลดี เนื่องจากผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการในขณะนั้นจะมีความสนใจ เรื่องสุขภาพของคนมากกว่าในเวลาปกตินั่นเอง

ผู้วิจัยซึ่ง เป็นบุคคลหนึ่งในคณะผู้จัดทำสื่อภาพพลิก เรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข" จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลของสื่อภาพพลิกดังกล่าว ในด้านการให้ความรู้ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการในสถานพยาบาล โดยทำการวิจัยแบบทดลอง ในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการให้ความรู้สุขภาพจิต โดยใช้สื่อภาพพลิกประกอบการบรรยายในสถานพยาบาลทั่วประเทศ และเพื่อปรับปรุงสื่อภาพพลิก เรื่องนี้และ เรื่องอื่น ๆ ที่จะจัดทำในโอกาสต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิตกับผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการ ในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป มีดังนี้

1. เพื่อศึกษา เปรียบ เทียบผลของการ เปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติของผู้ป่วยนอก และญาติ ระหว่างก่อนให้ความรู้และหลังให้ความรู้ โดยใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิต ทั้งผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการ ในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป

2. เพื่อศึกษา เปรียบ เทียบผลของการ เปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติภายหลังการให้ ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิต ระหว่างผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการใน โรงพยาบาลจิตเวช กับโรงพยาบาลทั่วไป

3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของความรู้และทัศนคติที่ เปลี่ยนแปลงไปของผู้ป่วยนอกและ ญาติ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิตและความ สนใจ

4. เพื่อศึกษาลักษณะสื่อภาพพลิกที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ป่วยนอกและญาติ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้นำมากำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิต ทำให้เกิดการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลง ทัศนคติของผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการ ในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป

2. หลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิตแล้ว ผู้ป่วยนอกและญาติที่ มาใช้บริการใน โรงพยาบาลจิตเวช จะมีการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติมากกว่าผู้ป่วย นอกและญาติที่มาใช้บริการใน โรงพยาบาลทั่วไป

3. ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา การ เคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิต และความสนใจ จะมีการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบทดลอง และศึกษาเฉพาะกรณี ทำการศึกษาโดยเลือก กลุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลจิตเวช คือ โรงพยาบาล พระศรีมหาโพธิ์ อุบลราชธานี และโรงพยาบาลทั่วไป คือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดช- อุคม อุบลราชธานี ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Accidental Sampling ผู้วิจัยได้กำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างไว้ 200 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับ บริการในโรงพยาบาลจิตเวชจำนวน 100 คน และกลุ่มที่สองคือผู้ป่วยนอกและญาติที่มาบริการ ในโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 100 คน ทำการทดสอบความรู้และสอบถามทัศนคติ เรื่องสุขภาพจิต

ทั้งก่อนและหลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพลึกระบายการบรรยาย ด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาของสื่อภาพลึกระบายการบรรยาย ด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาของสื่อภาพลึกระบายการบรรยาย "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข"

การวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าร้อยละ การใช้สถิติ t - test การใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance-ANOVA) การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยหลังการทดสอบความแปรปรวน (Post-Hoc Comparison) และ Chi-square (χ^2)

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ช่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลจิตเวช จำนวน 100 คน และในโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 200 คน เป็นเพศชาย 105 คน เพศหญิง 95 คน มีอายุระหว่าง 14 - 69 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 26.0 มีอาชีพต่าง ๆ กันคือ เกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย แม่บ้านหรือทำงานบ้าน รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ นักเรียนหรือนักศึกษา และอื่น ๆ คือรับบำนาญ ส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 54.5 ได้รับการศึกษาต่างกันคือ ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อนุปริญญา และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับประถมศึกษาคือร้อยละ 61.0 ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือร้อยละ 58.0 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องสุขภาพจิตมาก่อน มีร้อยละ 42.0 ที่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิต สำหรับผู้ที่เคยได้รับความรู้เรื่องสุขภาพจิตมาก่อนนั้น ได้รับความรู้จากโรงเรียนหรือสถานศึกษา อสม. หรือ ผสส. เพื่อนหรือญาติ พระ เจ้าหน้าที่ราชการ สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ ส่วนใหญ่จะเคยได้รับความรู้จากโรงเรียนหรือสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่ราชการ และสื่อมวลชน คิดเป็นร้อยละ 19.5 และ 18.2 ตามลำดับ ผู้ช่วยนอกและญาติมีระดับความสนใจเรื่องสุขภาพจิตต่าง ๆ กันคือ สนใจมาก สนใจเฉย ๆ ไม่ค่อยสนใจและไม่สนใจเลย ส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องสุขภาพจิต คิดเห็นร้อยละ 52.5

รองลงมาคือสนใจมากที่สุด 30.0 (ตารางที่ 1 - 8)

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับสื่อภาพพลิกและการให้ความรู้สุขภาพจิต

ผู้ช่วยนอกและญาติมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อภาพพลิกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข" และการให้ความรู้สุขภาพจิต ดังนี้ (ตารางที่ 9-22)

1. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อภาพพลิกที่มีลักษณะเป็นภาพวาด เช่นนี้นั้นเหมาะสมดีแล้ว ร้อยละ 73.5 มีผู้เห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ 8.5 ซึ่งได้เสนอแนะวิธีการปรับปรุงว่าควรวาดให้สวยงามนี้ ร้อยละ 29.4 นอกจากนั้นได้แก่ วาดให้มีรายละเอียดมากขึ้น วาดให้เหมือนจริง วาดภาพให้ใหญ่และเขียนตัวหนังสือประกอบภาพให้โตกว่านี้ และการจัดทำเป็นวิดีโอ
2. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่ คือร้อยละ 91.5 เห็นว่าขนาดของสื่อภาพพลิกนี้เหมาะสมดีแล้ว
3. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่ คือร้อยละ 80.0 เห็นว่าขนาดของตัวหนังสือประกอบภาพนั้นเหมาะสมดีแล้ว
4. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือร้อยละ 85.5 เห็นว่าสีของสื่อภาพพลิกนี้เหมาะสมดีแล้ว
5. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่ คือร้อยละ 44.0 มีความเข้าใจดีหลังได้รับความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกแล้ว
6. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่ คือร้อยละ 41.5 คิดว่าใช้เวลาในการให้ความรู้ นานประมาณ 16-30 นาที ซึ่งผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่ คือร้อยละ 77.0 คิดว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้ว
7. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 57.0 คิดว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้ความรู้มากที่สุดคือช่วงเวลา 8.00-9.00 น.
8. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือร้อยละ 61.5 คิดว่าการให้ความรู้ครั้งนี้ได้ประโยชน์มาก
9. ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือร้อยละ 84.5 ต้องการให้มีสื่อภาพพลิกเกี่ยวกับ

สุขภาพจิต เรื่องอื่น ๆ อีก ได้แก่ เรื่องโรคจิตเวช สาเหตุ อาการ การป้องกันและการรักษา การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตทั่ว ๆ ไป สุขภาพจิตเด็ก การดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน และสุขภาพจิตของคนทุกวัย

10. ผู้ป่วยนอกและญาติส่วนใหญ่คือร้อยละ 31.0 ต้องการทราบเรื่องสุขภาพจิตของวัยรุ่น รองลงมาคือต้องการทราบเรื่องสุขภาพจิตของวัยผู้ใหญ่ วัยหนุ่มสาว และวัยเด็ก คิดเป็นร้อยละ 18.0, 13.0 และ 12.0 ตามลำดับ

11. ผู้ป่วยนอกและญาติมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพ-พริกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข" ดังนี้

11.1 ด้านวิทยากร ควรพูดให้ช้าลง เสียงดังขึ้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบที่เห็นได้ชัดในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้

11.2 การให้ความรู้สุขภาพจิตแบบนี้ได้ประโยชน์ดีมาก ทำให้ได้รับความรู้มากขึ้น จึงอยากให้มีการสอนทุกครั้งที่มาโรงพยาบาล

11.3 เนื้อหาของภาพพริกควรจัดทำเป็น เอกสารแจกให้ผู้ที่มาโรงพยาบาลด้วย

11.4 มีความสนใจอยากทราบเรื่องสุขภาพจิตของวัยรุ่น เด็กมีัญญาอ่อน และโรคจิตเวช

11.5 เนื้อหาของภาพพริกควรสั้นกว่านี้ และรูปภาพควรแสดงอารมณ์ให้ชัดเจนขึ้น

11.6 ควรจัดทำเป็นวิดีโอเพื่อจูงใจให้น่าสนใจมากขึ้น

11.7 ควรทำซ้ำตั้งเพื่อวางภาพพริกให้สูง จะได้เห็นชัดอย่างทั่วถึงกัน

11.8 เรื่องที่ให้ความรู้นั้น ทราบคืออยู่แล้ว

การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน 3 ข้อ ปรากฏผลของการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐาน ข้อที่ 1 ได้รับการทดสอบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ป่วยนอกและญาติทั้งที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวชและโรงพยาบาลทั่วไป หลังจากได้รับความรู้จากสื่อภาพพริกแล้ว มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้และหมวดทัศนคติ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนได้รับความรู้ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้และหมวดทัศนคติดังกล่าว

ก่อนและหลังการให้ความรู้แล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้และหมวดทัศนคติของ
ผู้ป่วยนอกและญาติทั้งสองโรงพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง
ที่ 23-26)

แสดงว่า การใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิต ทำให้เกิดการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลง
ทัศนคติของผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการ ในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป

สมมติฐาน ข้อที่ 2 ได้รับการทดสอบแล้วพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าว
คือผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวช มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้และ
หมวดทัศนคติที่เพิ่มขึ้นภายหลังการได้รับความรู้จากสื่อภาพพลิก ไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของคะแนน
หมวดความรู้และหมวดทัศนคติที่เพิ่มขึ้นภายหลังการได้รับความรู้จากสื่อภาพพลิกของผู้ป่วยนอกและ
ญาติที่มารับบริการในโรงพยาบาลทั่วไป และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน
หมวดความรู้และหมวดทัศนคติที่เพิ่มขึ้นระหว่างผู้ป่วยนอกและญาติทั้งสองโรงพยาบาลแล้ว พบว่า
ค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้และหมวดทัศนคติที่เพิ่มขึ้นนั้น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 27-28)

แสดงว่า หลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิตแล้ว ผู้ป่วยนอกและญาติ
ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป จะมีการเพิ่มความรู้และเปลี่ยนแปลง
ทัศนคติไม่แตกต่างกัน

สมมติฐาน ข้อที่ 3 ได้รับการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ
การศึกษา การเคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิต และความสนใจที่ต่างกัน กับการเพิ่มความรู้
และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เรื่องสุขภาพจิต พบว่า

3.1 เพศ

3.1.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีเพศต่างกัน ความรู้สุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้น ไม่ต่างกัน
(ตารางที่ 29)

3.1.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีเพศต่างกัน ทัศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง
เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 30)

3.2 อายุ

3.2.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีอายุต่างกัน ความรู้สุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้น ไม่ต่างกัน
(ตารางที่ 31)

3.2.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีอายุต่างกัน ทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นไม่ต่างกัน (ตารางที่ 32)

3.3 อาชีพ

3.3.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีอาชีพต่างกัน จะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาชีพนักเรียนจะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นมากกว่า อาชีพแม่บ้านหรือทำงานบ้าน และอาชีพเกษตรกร ส่วนอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นมากกว่าอาชีพแม่บ้านหรือทำงานบ้าน อาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้าง (ตารางที่ 33-34)

3.3.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีอาชีพต่างกัน ทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาชีพนักเรียนจะมีทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นมากกว่าอาชีพแม่บ้านหรือทำงานบ้าน และอาชีพเกษตรกร ส่วนอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะมีทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นมากกว่าอาชีพแม่บ้านหรือทำงานบ้าน อาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้าง (ตารางที่ 35-36)

3.4 การศึกษา

3.4.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีการศึกษาดังกัน จะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้น ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนและที่จบชั้นประถมศึกษา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนและที่จบชั้นประถมศึกษา และจบชั้นมัธยมศึกษา (ตารางที่ 37-38)

3.4.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีการศึกษาดังกัน จะมีทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จะมีทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนและที่จบชั้นประถมศึกษา ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จะมีทศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เรียนและที่จบชั้นประถมศึกษา และจบชั้นมัธยมศึกษา (ตารางที่ 39-40)

3.5 การเคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิต

3.5.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิตมาก่อน จะมีความรู้สุขภาพจิต

เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ป่วยนอกและญาติที่ไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิตมาก่อน โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดความรู้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (ตารางที่ 41)

3.5.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิตมาก่อน จะมีทัศนคติเรื่องสุขภาพจิต เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ป่วยนอกและญาติที่ไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิตมาก่อน โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหมวดทัศนคติต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (ตารางที่ 42)

3.6 ความสนใจ

3.6.1 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีระดับความสนใจต่างกัน จะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ที่สนใจจะมีความรู้สุขภาพจิตเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ (ตารางที่ 43-44)

3.6.2 ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีระดับความสนใจต่างกัน จะมีทัศนคติเรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่ต่างกัน (ตารางที่ 45)

การออกแบบทดสอบและแบบสอบถามรายชื่อ

จากการออกแบบทดสอบหมวดความรู้สุขภาพจิต จำนวน 20 ข้อ (ตารางที่ 46) พบว่าผู้ป่วยนอกและญาติภายหลังได้รับความรู้สุขภาพจิตแล้วสามารถออกแบบทดสอบได้ถูกมากกว่าตอบผิดเป็นจำนวน 15 ข้อ (ข้อที่ 1, 3 - 9, 12 - 18) แต่ยังคงผิดมากกว่าตอบถูกอยู่เป็นจำนวน 5 ข้อ จากคำถามคือ "คนที่มีสุขภาพจิตดี หมายถึงคนที่มีลักษณะอย่างไร" (ข้อที่ 2) "เพื่อป้องกันไม่ให้พี่อิจฉาน้อง รังแกน้อง พ่อแม่ควรทำอย่างไร" (ข้อที่ 10) "เด็กเล็ก ๆ เมื่อรับประทานอาหารเองแล้วทำหกเลอะเทอะ พ่อแม่ควรจะทำอย่างไร" (ข้อที่ 11) "สิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการมากที่สุดคืออะไร" (ข้อที่ 19) และ "เมื่อพบคนที่มีปัญหาสุขภาพจิต ท่านควรจะทำอย่างไร" (ข้อที่ 20)

จากการออกแบบสอบถามหมวดทัศนคติ จำนวน 20 ข้อ (ตารางที่ 47) พบว่าผู้ป่วยนอกและญาติ ภายหลังได้รับความรู้สุขภาพจิตแล้ว สามารถออกแบบสอบถามได้คะแนนหมวดทัศนคติเพิ่มขึ้นในทางบวก เป็นจำนวน 13 ข้อ (ข้อที่ 1, 3 - 5, 7 - 8, 10, 13, 15 - 18, 20) แต่ยังคงมีทัศนคติในทางลบเป็นจำนวน 7 ข้อคือ "คนที่มีสุขภาพจิตดี จะยิ้มแย้มได้ตลอดเวลา" (ข้อที่ 2) "บางครั้งความเครียดก็มีประโยชน์" (ข้อที่ 6) "การจู้จี้จุกจิก บ่อย ๆ จะทำให้เข็มน โยเย เสียนิสัย" (ข้อที่ 9) "การเลี้ยงดูและอบรมลูก เป็นหน้าที่ของแม่มากกว่าพ่อ" (ข้อที่ 11) "เด็กเล็ก ๆ ถ้าปล่อยให้รับประทานอาหารเอง จะทำหกเลอะเทอะ

ควรมีคนคอยบ่อนให้" (ข้อที่ 12) "วัยรุ่น เป็นวัยที่พ่อแม่ควรดูแลอย่างเข้มงวดให้มากขึ้น"
(ข้อที่ 14) และ "คนที่มีฐานะร่ำรวยจะมีสุขภาพจิตดีกว่าคนที่มีฐานะยากจน" (ข้อที่ 19)

การ เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองโรงพยาบาล

จากการ เปรียบ เทียบข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นของผู้ป่วยนอกและญาติ ระหว่างโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป (ตารางที่ 48-56) พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้าน เพศ อายุ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิต ความสนใจ ความเข้าใจ การได้รับประโยชน์ และความต้องการสื่อภาพพลิกสุขภาพจิต เรื่องอื่น ๆ ยกเว้นในเรื่องอาชีพ ซึ่งผู้ป่วยนอกและญาติโรงพยาบาลจิตเวช กับโรงพยาบาลทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 50)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของสื่อภาพพลิก เรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิที่มีสุข" ในการให้ความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ป่วยนอกและญาติ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของผู้ป่วยนอกและญาติที่มีต่อสื่อภาพพลิกและการให้ความรู้ในครั้งนี้ด้วย ดังจะนำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้คือ

ลักษณะ เบื้องต้นของข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Accidental Sampling ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 200 คน เป็นชาย 105 คน หญิง 95 คน มีช่วงอายุระหว่าง 14-69 ปี มีอาชีพเกษตรกร และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิต และมีความสนใจอยากรู้เรื่องสุขภาพจิต เป็นส่วนใหญ่ด้วย

การที่ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Accidental Sampling เนื่องจากในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลนั้น เป็นฤดูหนาว ผู้ป่วยนอกและญาติจะมาโรงพยาบาลสงฆ์กว่าปกติ ประกอบกับโรงพยาบาลทั้งสองแห่งสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้ป่วยและญาติจึงไม่ต้องเสียเวลาอรอนาน ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลอย่างรวดเร็วโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้ที่มารับบริการก่อนเวลา คือ ช่วงเช้า เวลา 8.00-8.30 น. และช่วงบ่าย เวลา 12.30-13.00 น. ทั้งนี้เพื่อมิให้รบกวนหรือ เป็นอุปสรรค ทำความลำช้าให้กับผู้ป่วยนอกและญาติ

และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ถึงกระนั้นก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีผู้มารับบริการประมาณ 10-15 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอกับความต้องการของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดน และไม่ใช่วัดแห่ง ท้องที่ที่สำคัญ ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกร เป็นส่วนใหญ่ และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิตมาก่อน แต่ก็มี ความสนใจอยากรู้เรื่องสุขภาพจิตกันมาก ถ้าได้มีโอกาสรับการสอนจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสื่อภาพพลิกและการให้ความรู้สุขภาพจิต

ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่สื่อภาพพลิกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิรมีสสุข" นี้ มีความเหมาะสมแล้วทั้งในด้านลักษณะภาพวาด ขนาดของสื่อภาพพลิก ขนาดของตัวหนังสือประกอบ ภาพและสีของภาพพลิก มีผู้ช่วยนอกและญาติบางส่วนที่ต้องการให้ปรับปรุงสื่อภาพพลิกนี้ โดยเสนอแนะ ว่า ควรวาดให้สวยกว่านี้ วาดให้มีรายละเอียดมากขึ้น วาดให้เหมือนจริง วาดภาพให้ใหญ่และ เขียนตัวหนังสือประกอบภาพให้โตกว่านี้ รวมทั้ง เสนอแนะให้จัดทำเป็นวีดีโอด้วย

ภายหลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกประกอบการบรรยายแล้ว ผู้ช่วยนอกและญาติ ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องสุขภาพจิตดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ Joseph T. Klapper (Klapper in Schramm, ed. 1961 : 93-103) ได้กล่าวถึงการเปรียบเทียบการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ กับสื่อที่ผู้รับสารได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนา การสอน หรือรับฟังจากเทป หรือวิทยุก็ตาม แม้ว่า สื่อแต่ละประเภทจะมีข้อเด่นข้อด้อยต่างกัน แต่เขาก็สรุปว่าการใช้สื่อทั้ง 2 วิธีประกอบกันจะเป็น วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ผู้ช่วยนอกและญาติส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้ความรู้ควร อยู่ระหว่าง 16-30 นาที และควรอยู่ในช่วงเช้าระหว่างเวลา 8.00-9.00 น. ผู้ช่วยนอกและ ญาติส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่การให้ความรู้ครั้งนี้ได้ประโยชน์มาก และต้องการให้มีสื่อภาพพลิก เกี่ยวกับสุขภาพจิตเรื่องอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพจิตของวัยรุ่น

นอกจากนี้ยังมีผู้ช่วยนอกและญาติบางส่วนได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ ให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิรมีสสุข" ซึ่งพอสรุปความคิดเห็นที่สำคัญได้ ดังนี้ คือ

ด้านวิทยากร ควรพูดให้ช้าลง เสียงดังขึ้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบที่เห็นได้ชัด ในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้

อนึ่งการที่วิทยากรพูดเร็วขึ้น เนื่องจากเนื้อหาของภาพลิกมีมากเป็นจำนวนถึง 23 แผ่น วิทยากรจึงจำเป็นต้องบรรยายอย่างรวดเร็วเพื่อให้จบในช่วงเวลาสั้น ๆ เพื่อจะได้ไม่รบกวน เวลาการตรวจรักษาของแพทย์ เพราะจะทำให้ผู้ป่วยและญาติได้รับบริการช้าลง และต้องเหลือ เวลาไว้สำหรับการสัมภาษณ์หลังการให้ความรู้ (Posttest) ด้วย และวิทยากรจำเป็นต้อง บรรยายตาม เนื้อหาของภาพลิกเท่านั้น ตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย จึงไม่ สามารถยกตัวอย่างประกอบที่เห็นได้ชัดในชีวิตประจำวันของชาวบ้านในจังหวัดอุบลราชธานีได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะหมดไปถ้า เป็นการให้ความรู้ตามสถานการณ์จริง โดยไม่ต้องเสียเวลาใน การทำการทดสอบก่อนและหลังการให้ความรู้ และไม่ต้องบรรยายตาม เนื้อหาของภาพลิกเท่านั้น

ผู้ป่วยนอกและญาติส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าการให้ความรู้สุขภาพจิตแบบนี้ได้ประโยชน์ ดีมาก ทำให้ได้ความรู้มากขึ้น จึงอยากให้มีการสอนทุกครั้งที่มาโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ วิภา ไชยณรงค์ (2526 : 19) ที่กล่าวถึงการให้สุศึกษาในโรงพยาบาลว่า ผู้ที่มาโรงพยาบาล จะกำลังอยู่ในสภาวะเดือดร้อนจากโรคภัยไข้เจ็บ โดยธรรมชาติของมนุษย์มักให้ความสนใจ เป็น พิเศษกับ เรื่องที่ตนกำลังมีปัญหายุ่ง ค้วย เหตุนี้จึง เป็นที่เชื่อกันว่า โรงพยาบาลและสถานบริการ สาธารณสุขต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งจะได้รับผลดีที่สุด เมื่อเทียบกับสถานที่อื่น ๆ

การทดสอบสมมติฐาน

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสื่อภาพลิกเรื่องสุขภาพจิต ในการให้ความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติของ ผู้ป่วยนอกที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิต เวชและ โรงพยาบาลทั่วไป จึงได้มีการทดสอบ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า การใช้สื่อภาพลิกเรื่องสุขภาพจิต ทำให้เกิดการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการ ในโรงพยาบาลจิต เวช และ โรงพยาบาลทั่วไป ผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะหลังจาก มีการให้ความรู้โดยการบรรยายประกอบการใช้สื่อภาพลิกเรื่องสุขภาพจิตแล้ว ผู้ป่วยนอกและ ญาติทั้งที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิต เวชและ โรงพยาบาลทั่วไป ต่างก็มีการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางบวกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการสื่อสารของ Rogers

(1973 : 49) ที่กล่าวถึงผลของการสื่อสารว่ามี 3 ประการคือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการมักเกิดต่อเนื่อง กันไป นั่นคือการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้มักจะตามมาด้วยการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ ซึ่ง จะตามด้วยการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม จากการวิจัยของรุจิรารัตน์ ชูทองรัตน์ (2525 : ง-จ) พบว่าประสิทธิผลของการให้ความรู้โดยใช้สื่อบุคคลและภาพพลิก ก่อให้เกิดการเพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องการปฏิบัติตนระหว่างตั้งครรภ์ หลังการให้ความรู้แล้ว หญิงมีครรภ์ โดยส่วนรวมมีคะแนนหมวดความรู้และทัศนคติมากกว่าก่อนได้รับความรู้

สมมติฐาน ข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่าหลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกเรื่องสุขภาพจิต แล้ว ผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวช จะมีการเพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติมากกว่าผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการในโรงพยาบาลทั่วไป ผลการวิเคราะห์ พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะหลังจากการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกเรื่อง สุขภาพจิตแล้ว ผู้ป่วยนอกและญาติที่มารับบริการในโรงพยาบาลจิตเวช และโรงพยาบาลทั่วไป มีการเพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอาจจะ เนื่องมาจาก ลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยนอกและญาติทั้งสองโรงพยาบาลไม่แตกต่างกันทั้งทางด้านเพศ อายุ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยได้รับความรู้สุขภาพจิต และความสนใจอยากรู้เรื่องสุขภาพจิต คงต่างกันเฉพาะ เรื่องอาชีพเท่านั้น และภายหลังจากการให้ความรู้แล้ว ผู้ป่วยนอกและญาติทั้งสอง โรงพยาบาลมีความเข้าใจ มีการได้รับประโยชน์ และมีความต้องการสื่อภาพพลิกสุขภาพจิต เรื่อง อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลอาจ มีความง่ายจึงขาดอำนาจจำแนกกลุ่มตัวอย่างก็เป็นได้

สมมติฐาน ข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิต และความสนใจ จะมีการเพิ่ม ความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์พบว่า

ผู้ป่วยนอกและญาติที่มี เพศ และอายุต่างกัน มีการเพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิมลมาศ สุชนะโน (2531 : 106-107) ที่พบว่า เพศและระดับอายุที่ต่างกันเมื่อรับสื่อชนิดเดียวกันแล้วไม่มีความ แตกต่างกันในระดับความรู้ และผลการวิจัยของ รุจิรารัตน์ ชูทองรัตน์ (2525 : 66) ที่พบว่า หญิงมีครรภ์ที่อายุต่างกันจะมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นและมีการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติไม่แตกต่างกันและ วชิราภรณ์ เรื่องโหมพลย์ (2528 : 54) ก็พบว่ามารดาที่มีอายุต่างกัน มีความรู้เพิ่มขึ้นไม่ต่างกัน

แต่ขัดกับผลการวิจัยของลักษณะ มนธาตุผลิน (2523 : 28) ที่พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีอาชีพ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยรับความรู้สุขภาพจิต ต่างกัน มีการ เพิ่มความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุจิรารัตน์ ชูทองรัตน์ (2525 : 67) ลักษณะ มนธาตุผลิน (2523 : 28) และคมคาย นาคะมีท (2522 : 30) ที่พบว่า การศึกษาที่สูงกว่า จะทำให้เกิดการเพิ่มความรู้มากกว่า แต่ขัดกับผลการวิจัยของรุจิรารัตน์ ชูทองรัตน์ (2525 : 68) ที่พบว่าการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติต่างกัน และ วชิราภรณ์ เรืองไพบูลย์ (2528 : 55-56) ที่พบว่า อาชีพและการศึกษาที่ต่างกัน ไม่ทำให้เกิดการเพิ่มความรู้ที่ต่างกัน

ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีความสนใจต่างกันจะมีความรู้สุขภาพจิต เพิ่มขึ้นต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ผู้ป่วยนอกและญาติที่มีความสนใจต่างกัน จะมีทัศนคติ เรื่องสุขภาพจิตที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นไม่ต่างกัน ซึ่ง เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

การตอบแบบทดสอบและแบบสอบถามรายชื่อ

จากการตอบแบบทดสอบความรู้สุขภาพจิตจำนวน 20 ข้อ พบว่าผู้ป่วยนอกและญาติ ภายหลังได้รับความรู้สุขภาพจิตแล้ว สามารถตอบแบบทดสอบได้ถูกต้องมากกว่าตอบผิดเป็นจำนวน 15 ข้อ และยังตอบผิดอยู่ 5 ข้อ ส่วนการตอบแบบสอบถามทัศนคติจำนวน 20 ข้อ เช่นกันนั้น พบว่า ผู้ป่วยนอกและญาติมีทัศนคติเพิ่มขึ้นในทางบวก จำนวน 13 ข้อ และยังมีทัศนคติในทางลบอยู่ 7 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าการที่ยังมีการตอบผิดและมีทัศนคติทางลบอยู่นั้นอาจ เนื่องมาจากในสภาพความเป็นจริงของการให้ความรู้ซึ่งจัดในบริเวณฝ่ายผู้ป่วยนอกนั้น เป็นสถานที่มีคนเดินผ่านไปมาได้ และมีเสียงรบกวน อาจทำให้ผู้ป่วยนอกและญาติขาดสมาธิในการฟังหรือฟังได้ไม่ชัดเจน ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจไม่เต็มที่เท่าที่ควร

การเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองโรงพยาบาล

จากการ เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็น เกี่ยวกับการให้ความรู้โดยใช้สื่อ ภาพพลิกเรื่องสุขภาพจิต ระหว่างผู้ป่วยนอกและญาติที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลจิตเวช กับ

โรงพยาบาลทั่วไป พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งในด้าน เพศ อายุ การศึกษา การเคยหรือไม่เคยรับรู้สุขภาพจิต ความสนใจ ความเข้าใจ การได้รับประโยชน์ และความต้องการสื่อภาพลึกลับสุขภาพจิต เรื่องอื่น ๆ จะแตกต่างกันเฉพาะในเรื่องอาชีพเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าคงเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน คืออยู่ในเขตของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง และจากการที่ผู้วิจัยมีโอกาสสนทนากับนายแพทย์สมาน ชัยสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เดชอุดม ซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไป จึงได้ทราบว่า มีผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจำนวนหนึ่งป่วยด้วยโรคอันมีสาเหตุมาจากสุขภาพจิต และมีผู้ป่วยส่วนหนึ่งได้รับการส่งต่อมาจากโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ด้วย จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ป่วยนอกและญาติของโรงพยาบาลแห่งนี้ มีความสนใจอยากรู้เรื่องสุขภาพจิตไม่แตกต่างจากผู้ป่วยนอกและญาติของโรงพยาบาลจิตเวช

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1.1 ควรมีการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ในวงกว้างยิ่งขึ้น คือมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากขึ้น ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลนานขึ้น และศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่นหรือในภาคอื่น เช่น ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ เนื่องจากสื่อภาพลึกลับดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปทั้งประเทศ

1.2 ควรมีการวิจัยในทำนองเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ กัน นอกเหนือจากกลุ่มผู้ป่วยนอกและญาติ เช่น กลุ่มผู้ป่วยใน กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มชาวบ้านที่เข้ารับการอบรมความรู้สุขภาพจิต โดยได้รับความรู้จากสื่อภาพลึกลับนี้

1.3 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของสื่ออื่น ๆ ที่ใช้ให้ความรู้สุขภาพจิตด้วย เช่น เอกสาร เผยแพร่ เอกสารพับ โปสเตอร์ หนังสือ ข่าวสารสุขภาพจิต เสียงตามสายในโรงพยาบาล การจัดรายการวิทยุและสปอตทางโทรทัศน์ เป็นต้น

1.4 ควรมีการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของสื่อในการให้ความรู้สุขภาพจิต เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้สุขภาพจิตให้ได้ตรงตามความต้องการและความพอใจของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด

1.6 ควรมีการวิจัย เชิงคิดตามผลการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิก เรื่องสุขภาพจิตว่า หลังจากได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางบวกแล้วมีการนำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ดีหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อภาพพลิกเรื่อง "สุขภาพจิตดี นำชีวิรมีสวย" และการให้ความรู้ที่ฝ่ายผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล

2.1 สื่อภาพพลิกควรมีภาพวาดที่สวยงาม เหมือนจริง และสีสันสดใสเพื่อจูงใจให้เกิดความสนใจมากขึ้น

2.2 ขนาดของตัวหนังสือประกอบภาพควรได้มาตรฐานโดยยึดตามระยะห่างระหว่างสื่อภาพพลิกและผู้ดูดังนี้ (วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ 2522 : 97)

ระยะห่างที่ดู	ขนาดของตัวอักษร
64 ฟุต	2 นิ้ว
32 ฟุต	1 นิ้ว
16 ฟุต	$\frac{1}{2}$ นิ้ว
8 ฟุต	$\frac{1}{4}$ นิ้ว

2.3 ควรจัดสถานที่ในการให้ความรู้ที่เหมาะสม เช่น เป็นห้องเฉพาะในการให้สุศึกษา หรือมุมสงบ ที่ไม่มีผู้คนเดินผ่านไปมาหรือมีเสียงดังรบกวน เพื่อผู้ป่วยนอกและญาติจะได้มีสมาธิในการ เรียนรู้อย่างเต็มที่

2.4 การให้ความรู้แต่ละครั้งควรอยู่ในช่วง เวลาประมาณ 30 นาที เพราะถ้านานกว่านี้ ผู้ป่วยนอกและญาติจะหมดความสนใจ และเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นจึงควรเลือกเฉพาะเนื้อหาบางส่วน of สื่อภาพพลิกนี้มาให้ความรู้ ไม่จำเป็นต้องให้ครบทั้ง 23 แผ่นในคราวเดียวกัน

2.5 ผู้บรรยายควรประยุกต์ใช้สื่อภาพพลิกตามโอกาส เช่น มีการใช้ภาษาถิ่นหรือ มีการยกตัวอย่างตามชีวิตจริงของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

2.6 ผู้บรรยายควร เน้นการให้ความรู้และ เปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องที่ผู้ป่วยนอกและญาติยังมีปัญหาอยู่ ดังนี้คือ

เรื่องลักษณะของคนที่มีสุขภาพจิตดี
 การมองกันไม่ให้ที่อึดฉาน้อง
 การฝึกหัดให้ เด็กรู้จักการช่วยตัวเอง
 สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ
 การปฏิบัติตนในการช่วย เหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิต
 ความ เครียด
 และสุขภาพจิตของวัยรุ่น

2.7 ผู้บรรยายควรมีความ เป็นกันเองกับกลุ่ม เป้าหมายและ เปิดโอกาสให้มีการซักถาม หลังจบการให้ความรู้แต่ละครั้ง

2.8 ควรจัดทำเอกสาร เผยแพร่ หรือเอกสารแผ่นพับ ที่มีเนื้อหาสรุปย่อความรู้จาก สื่อภาพพลิก เพื่อแจกจ่ายให้กลุ่ม เป้าหมายนำกลับไปทบทวนความรู้ที่บ้านด้วย

2.9 ควรจัดทำสื่อภาพพลิกเกี่ยวกับ เรื่องสุขภาพจิตอื่น ๆ ตามความต้องการที่ผู้บ้วย นอกและญาติได้ เสนอแนะมา ได้แก่

เรื่องโรคจิตเวช สาเหตุ อาการ การป้องกันและการรักษา
 การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตทั่ว ๆ ไป
 การดูแลผู้บ้วยจิต เวชที่บ้าน
 และสุขภาพจิตของคนวัยต่าง ๆ โดยเฉพาะวัยรุ่น
